

Vaalit Ahvenanmaalla 15. lokakuuta 2023

- Tämän tiedotteen on julkaissut Ahvenanmaan maakunnan hallitus vuonna 2023.
- Lisätietoa Ahvenanmaan vaaleista on sivustolla www.val.ax.

Tervetuloa osallistumaan vaaleihin!

Ahvenanmaan maakuntapäivä- ja kuntavaalit pidetään 15.10.2023.

Ahvenanmaalaiselle yhteiskunnalle on tärkeää, että jokainen käyttää äänioikeuttaan ja osallistuu vaaleihin. Mutta kenellä on äänioikeus? Miten äänestäminen tapahtuu? Miten voi asettua ehdokkaaksi?

Täältä saat vastauksia vaaleja koskeviin kysymyksiin.

Mitä vaaleissa valitaan?

Maakuntapäivävaaleissa valitaan 30 jäsentä Ahvenanmaan maakuntapäiville seuraaviksi neljäksi vuodeksi.

Kuntavaaleissa valitaan jäsenet kunnanvaltuustoihin. Heidänkin toimikautensa on neljä vuotta. Valtuustojen jäsenten lukumäärä määräytyy kunkin kunnan asukkaiden lukumäärän perusteella.

Kuka saa äänestää?

Saadaksesi äänestää vaaleissa sinun on täytettävä 18 vuotta viimeistään vaalipäivänä 15. lokakuuta 2023. Tämä tarkoittaa, että sinun on oltava syntynyt viimeistään 15. lokakuuta 2005.

- **Maakuntapäivävaaleissa äänestäminen** edellyttää lisäksi, että sinulla on Ahvenanmaan kotiseutuoikeus. Sinun ei kuitenkaan tarvitse asua Ahvenanmaalla, kun vaalit pidetään.

- Saadaksesi **äänestää kuntavaaleissa** sinulla on oltava kotikunta Ahvenanmaalla 1. syyskuuta 2023. Saat äänestää kyseisessä kunnassa. Lisäksi sinulla on oltava **joko** Ahvenanmaan kotiseutuoikeus **tai** sinulla on täytynyt olla kotikunta Ahvenanmaalla kokonaisen vuoden ajan ennen vaalipäivää eli viimeistään 15.10.2022 alkaen.

Jos sinulla on äänioikeus, saat kotiosoitteeseesi postitse äänestyskortin noin kuukausi ennen vaalipäivää. Tällöin voit tarkistaa, että äänisoikeuttasi koskevat tiedot pitävät paikkansa. Alla näet esimerkin siitä, miltä äänestyskortti näyttää.

RÖSTKORT	
<p>Avsändare/valregistermyndighet Statens ämbetsverk på Åland Enheten för magistratsärenden PB 58 Torggatan 16 22101 MARIEHAMN Tel. (018) 635 270</p>	
<p>Mottagare Ålänning Abe Mariehamngatan 5 22100 MARIEHAMN</p>	
<p>Du är röstberättigad i Lagtingsvalet och kommunalvalet 2015</p>	
<p>Röstningsområde, -ställe och -tid 1 YTTERNÄS SKOLA 18.10.2015 kl. 9-20</p>	
<p>Rättelseyrkanden avgörs av Centralnämnden för lagtingsval PB 1060 22111 MARIEHAMN</p>	
<p>Kommun Mariehamn</p>	
<p><small>Datakälla: Befolkningsdatasystemet och hembygdsrättsregistret 1.9.2015</small></p>	

FÖLJEBREV
<p>478 1 CENTRALNÄMNDEN I MARIEHAMNS STAD</p> <p>PB 5 22101 MARIEHAMN TEL. (018) 5310</p>
<p>Ifylls på förtidsröstningsstället Jag har själv med bevarande av valhemligheten ifyllt röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet.</p> <p>Den röstandes underskrift</p> <p>Ifylls av valmyndigheten. Tid och ort.</p> <p>Jag intygar, att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i lag. Underskrift av valförrättaren eller valbestyrelsens ordförande.</p> <p>Förtidsröstning 3.10 – 13.10.2015</p>

Miten äänestäminen tapahtuu?

Jokaisella eri vaaleihin asettuvalla ehdokkaalla on yksi numero. Numerot näkyvät yleensä ehdokkaiden vaalimainoksissa. Ehdokasluettelot ovat nähtävillä kaikissa äänestyspaikoissa ja lisäksi sivustolla val.ax.

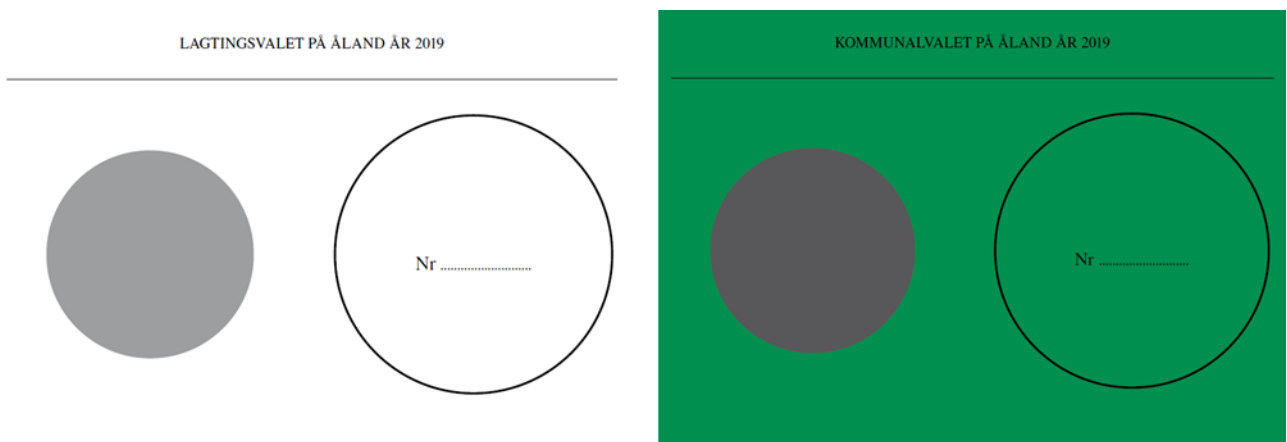
Numerointi on maakuntapäivä- ja kuntavaaleissa erilainen:

- maakuntapäivävaaleissa numerot alkaen numerosta 2 (valkoinen ehdokasluettelo)
- kuntavaaleissa numerot alkaen numerosta 502 (vihreä ehdokasluettelo).

Ehdokasnumerot ovat siis samat kaikissa kunnissa, mutta saat äänestää ainoastaan niitä henkilöitä, jotka asettuvat ehdolle omassa kotikunnassasi.

Äänestäminen tapahtuu niin, että kirjoitat ehdokkaasi numeron oikeaan paikkaan äänestyslipussa. Kumpaakin vaalia varten on oma äänestyslippunsa:

maakuntapäivävaaleissa se on valkoinen ja **kuntavaaleissa vihreä**. Alta näet, miltä eri vaalien äänestysliput näyttävät.

Varmista, että käytät molemmissa vaaleissa oikeaa äänestyslippua. **Jos satut kirjoittamaan väärin, pyydä uusi äänestyslippu.** Jos äänestyslippuun on tehty muutoksia tai korjauksia, se on mitätön.

Voit äänestää joko ennakkoon tai vaalipäivänä. Jos äänestät ennakkoon, saat yleensä kaksi äänestyslippua, yhden maakuntapäivävaaleihin (valkoinen äänestyslippu) ja toisen kuntavaaleihin (vihreä äänestyslippu). Jos sinulla on äänioikeus vain yhdessä vaalissa, voit palauttaa toisen äänestyslipun. Äänioikeus tarkistetaan jälkikäteen.

Eri äänestystavat ovat kuvattuna alla:

1. Äänestä ennakkoon ennakkoäänestyspaikassa Ahvenanmaalla

Voit äänestää ennakkoon lauantaina 30. syyskuuta – tiistaina 10. lokakuuta ennakkoäänestyspaikoissa Ahvenanmaalla. Ennakkoäänestyspaikkoja on koko Ahvenanmaan alueella. Ennakkoäänestys voi tapahtua postin toimipisteessä, kunnankansliassa tai jossakin muussa kunnan määrittämässä paikassa.

Ennakoäänestyspaikkojen aukioloajat vaihtelevat jonkin verran ennakoäänestysaikana. Tarkista aika omasta kunnastasi tai sivustolta val.ax.

Voit äänestää missä tahansa ennakoäänestyspaikassa. Sen ei tarvitse sijaita kotikunnassasi.

Sinun on todistettava henkilöllisyytesi ennakoäänestyksen yhteydessä. Äänestyskortti kannattaa ottaa mukaan, jotta äänestäminen käy sujuvammin. Vaalitoimitsijat näyttävät, miten äänestäminen tapahtuu. Jos tarvitset apua, sinulla on oikeus käyttää vaaliavustajaa. Voit valita itse jonkun vaaliavustajaksesi. Myös vaalitoimitsijat voivat auttaa sinua.

2. Äänestä ennakkoon ennakoäänestyspaikassa muualla kuin Ahvenanmaalla

Voit äänestää ennakkoon lauantaina 30. syyskuuta – torstaina 6. lokakuuta ennakoäänestyspaikoissa muualla kuin Ahvenanmaalla, esimerkiksi eri puolilla Pohjoismaita. Ennakoäänestyspaikat on lueteltu sivustolla val.ax

Voit äänestää missä tahansa ennakoäänestyspaikassa Ahvenanmaan ulkopuolella.

Sinun on todistettava henkilöllisyytesi ennakoäänestyksen yhteydessä. Äänestyskortti kannattaa ottaa mukaan, jotta äänestäminen käy sujuvammin. Vaalitoimitsijat näyttävät, miten äänestäminen tapahtuu. Jos tarvitset apua, sinulla on oikeus käyttää vaaliavustajaa. Voit valita itse jonkun vaaliavustajaksesi. Myös vaalitoimitsijat voivat auttaa sinua.

3. Äänestä ennakkoon kirjeitse

Jo et voi äänestää vaalipäivänä tai ennakoäänestysaikana, voit äänestää kirjeitse. Voit äänestää kirjeitse, jos olet poissa Ahvenanmaalta tai jos sinun on sairauden tai vamman vuoksi vaikeaa päästä äänestyspaikkaan.

Jos haluat äänestää kirjeitse, käytä tilauslomaketta. Lomakkeen voi tilata 15.7.2023 alkaen. On suositeltavaa tilata kirjeäänestyksen asiakirjat hyvissä ajoin ennen vaaleja.

Lomake on saatavilla sivustolta val.ax. Tämän jälkeen saat kaikki tarvittavat asiakirjat postitse. Saat myös ohjeet niiden täyttämiseen.

Jos sinulla on vaikeuksia noutaa postia ja postittaa kirjeitä, asiakirjat voidaan toimittaa sinulle suoraan ja noutaa sinulta sen jälkeen, kun olet äänestänyt. Voit esittää tätä koskevan pyynnön tilatessasi asiakirjoja. Tällöin sinun on asuttava Ahvenanmaalla sijaitsevassa kunnassa.

Kirjeäänestyksessä tarvittavat asiakirjat tulee tilata viimeistään 10. lokakuuta.

HUOM.! Sinun on lähetettävä äänestysliput ja saatekirje takaisin niin, että ne ovat perillä kunnassasi **viimeistään 13. lokakuuta klo 19.**

4. Äänestä ennakkoon laitoksessa, kuten sairaalassa tai vanhainkodissa

Laitoksessa, kuten sairaalassa, vanhainkodissa tai vastaavassa laitoksessa, toimitettavan ennakkoäänestyksen toimittaa kunnan nimeämä vaalitoimikunta. Vaalitoimikunnan jäsenet saapuvat paikan päälle laitokseen ja tarjoavat siellä oleville henkilöille mahdollisuuden äänestää.

Äänestys toimitetaan vähintään kahtena päivänä vaalitoimikunnan päättäminä aikoina. Ajankohta ilmoitetaan etukäteen näkyvälle paikalle sijoitetussa ilmoituksessa.

Tällä tavoin voivat äänestää ainoastaan laitoksessa oleskelevat tai hoidettavina olevat henkilöt. Laitoksen henkilökunta ei voi äänestää tällä tavalla.

5. Äänestä vaalipäivänä

Vaalipäivä on sunnuntai 15. lokakuuta 2023. Äänestyspaikat ovat **avoinna klo 9.00–20.00**. Jos saavut äänestyspaikalle viimeistään klo 20.00 saat äänestää, vaikka siellä olisi jonoa ja joutuisit odottamaan jonkin aikaa.

Vaalipäivänä voit äänestää vain äänestyskorttiisi merkityssä äänestyspaikassa. Kun saavut äänestyspaikalle, mene ensin vaalitoimitsijoiden luokse, jotka tarkistavat, että

sinulla on äänioikeus. Tämän vuoksi sinun on voitava todistaa henkilöllisyytesi. Äänestyksen nopeuttamiseksi on myös hyvä, jos sinulla on mukana äänestyskorttisi.

Kun vaalitoimitsijat ovat todenneet äänioikeutesi, saat yhden tai kaksi äänestyslippua äänioikeutesi mukaan. Täytä äänestysliput äänestyskopissa, jotta kukaan ei näe, mitä kirjoitat. Äänestyskopissa ovat myös esillä ehdokasluettelot.

Muista, että maakuntapäivävaalien äänestyslippu on valkoinen ja kuntavaalien äänestyslippu vihreä.

Kun olet täyttänyt äänestysliput, ne leimataan. Sen jälkeen saat laittaa ne vaaliurnaun.

Äänestyspaikalla on vaaliavustaja, joka auttaa tarvittaessa. Voit myös itse valita henkilön avuksesi.

Kuka saa asettua ehdokkaaksi vaaleissa?

Kaikilla äänioikeutetuilla henkilöillä on oikeus asettua ehdokkaiksi muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Jos esimerkiksi työskentelet johtavassa asemassa kunnan palveluksessa, et voi asettua ehdokkaaksi.

Miten voi asettua ehdokkaaksi vaaleissa?

Jos haluat asettua ehdokkaaksi vaaleissa, voit ottaa yhteyttä johonkin Ahvenanmaan poliittisista yhdistyksistä. Sinun ei tarvitse olla yhdistyksen jäsen voidaksesi asettua ehdokkaaksi, mutta yhdistyksellä on oikeus asettaa sinulle ehdokkaana tiettyjä vaatimuksia.

Voit myös itse asettaa ehdokkaita perustamalla valitsijayhdistyksen. Tällöin sinun on kerättävä yhteen riittävän suuri määrä äänioikeutettuja henkilöitä tukemaan sitä ehdokasta, jonka haluat asettaa. Maakuntapäivävaaleissa yhden ehdokkaan asettamiseksi tarvitaan kymmenen tukihenkilöä ja kuntavaaleissa kolme henkilöä. Jos olet itse ehdokkaana, et saa samanaikaisesti olla valitsijayhdistyksen jäsen.

Voit yhdessä muiden henkilöiden kanssa muodostaa ehdokaslistan, jolla on useita ehdokkaita. Valitsijayhdistyksessä on edelleen oltava riittävän monta tukihenkilöä kunkin

ehdokkaan asettamiseksi eli maakuntapäivävaaleissa kymmenen tukihenkilöä ja kuntavaaleissa kolme henkilöä.

Jos haluat asettaa ehdokkaita, voit käyttää apuna sivustolta val.ax saatavia tietoja ja lomakkeita.

Vaalit ovat suorat, salaiset ja suhteelliset

Ahvenanmaalla toimitettavat vaalit ovat suorat. Tämä tarkoittaa, että äänestät suoraan sitä ehdokasta, jonka haluat tulevan valituksi. Sinun on myös aina äänestettävä henkilökohtaisesti, et saa luovuttaa ääntäsi kenellekään muulle.

Vaalit ovat salaiset. Tämä tarkoittaa, että kukaan muu ei saa tietää, ketä äänestit. Se on tärkeä demokraattinen oikeus. Siksi sekä ennakkoäänestyspaikkojen että vaalihuoneistojen äänestyskopeissa on seinät. Voit taittaa äänestyslipun, kun annat sen vaalitoimitsijalle leimattavaksi ennen vaaliurnaan laittamista.

Ahvenanmaalla on suhteellinen vaalitapa. Se tarkoittaa, että vaalitulokset heijastaa mahdollisimman tarkasti eri ryhmien vaaleissa saamaa tukea. Ryhmä, joka saa 15 prosenttia äänistä, saa myös noin 15 prosenttia maakuntapäivien tai kuntien valtuustojen paikoista.

Jotta vaalitulokset olisi mahdollisimman suhteelliset, käytetään laskentamenetelmää, jota kutsutaan d'Hondtin menetelmäksi. Menetelmä kuvataan tarkemmin sivustolla val.ax.

Vaalitulokset

Ääntenlaskenta alkaa heti äänestyspaikkojen sulkeuduttua vaalipäivänä. Ennakkoäänestys on laskettu jo päivän aikana, ja niiden tulokset on yleensä tapana julkaista heti klo 20.00 jälkeen. Ahvenanmaan tiedotusvälineet raportoivat yleensä ääntenlaskennasta suorassa lähetyksessä.

Alustava vaalitulokset on yleensä selvillä viimeistään puolilta öin. Vaalipäivää seuraavien päivien aikana suoritetaan vielä kerran kaikkien äänten tarkastuslaskenta ennen lopullisen tuloksen vahvistamista.